

DEN 19 JUNI 1850.

HELSNING,

TILLEGNAD

DE

MED ALLERNÅDIGSTE TILLSTÄDJELSE

DEN 19 JUNI 1850

PROMOVERADE

SEXTIOTVÅ

FILOSOFIE MAGISTRAR.

HELSINGFORS,

FINSKA LITTERATUR-SÄLLSKAPETS TRYCKERI,

1850.

Imprimatur: N. A. Gylden.

Höglärde Herrar

- KARL JAKOB ARRHENIUS, Vestfinne, t. f. Lektor i Matematiken och Fysiken vid Gymnasium i Åbo.
- KARL AKATES ASCHAN, Savolaks-Karelare.
- KNUT VIKTOR BERGHÅLL, Tavastens.
- ADOLF BOMAN, Nylänning.
- HJALMAR VON BONSDORFF, Wiburgens.
- KASPER KONRAD CARLBORG, Savolaks-Karelare.
- KARL COLLAN, Savolaks-Karelare, t. f. Förste Lärare vid Fruntimmers-Skolan i Helsingfors.
- AXEL GABRIEL CORANDER, Savolaks-Karelare.
- ROBERT EK, Vestfinne, t. f. Preparator vid Universitetets Kemiska Laboratorium.
- JOHAN HENRIK EKLÖF, Vestfinne, Lärare vid Tekniska Real-Skolan i Åbo.
- KARL JOHAN EKROOS, Nylänning.
- ZAKARIAS JAKOB FINNANDER, Wiburgens.
- KARL MATTHIAS FORSBERG, Vestfinne.
- KRISTIAN FREDRIK FORSIUS, Savolaks-Karelare.
- JOHAN GUSTAF FROSTERUS, Österbottning.
- JOHAN LUDVIG NIKOLAUS GROUNDSTROEM, Wiburgens.
- ADOLF FREDRIK GRÄSBECK, Savolaks-Karelare.
- BERNDT GUSTAF HAHN, Vestfinne.
- HERMAN HENRIK HELLEN, Vestfinne.
- MAGNUS JULIUS HELLSTRÖM, Vestfinne.

KNUT ALBERT THEODOR HJELT, Vestfinne, Bokhandlare
och Boktryckare.
OSKAR FREDRIK HORNBERG, Vestfinne.
GUSTAF ALFRED af HÄLLSTRÖM, Österbottning.
HENRIK REINHOLD KROGELL, Nylänning.
KNUT FERDINAND LAGUS, Savolaks-Karelare.
ROBERT ERIK LAGUS, Savolaks-Karelare.
JOHAN AUGUST LINDELÖF, Österbottning.
LORENZ LEONARD LINDELÖF, Österbottning, t. f. Amanuens
vid Astronomiska Observatorium.
KARL EDVARD LINDEQUIST, Vestfinne.
AUGUST LUNDMAN, Österbottning.
EMIL FREDRIK MACONI, Savolaks-Karelare.
FABIAN LUDVIG MARTINSSON, Vestfinne, Rysk Språklärare
vid Högre Elementar-Skolan i Björneborg.
KARL ADOLF NEOVIUS, Nylänning.
WILHELM ENGELBERT NEOVIUS, Nylänning.
ARVID FRITHIOF NORDQUIST, Savolaks-Karelare.
FRANS SEVERIN PALMROS, Vestfinne.
WOLTER KASIMIR PALMROTH, Wiburgens.
GOTTLIEB LEOPOLD PESONIUS, Wiburgens.
KARL AXEL von PFALER, Tavastens, Lärare vid Lägre Ele-
mentar-Skolan i Helsingfors.
JOSEF ADAM JOAKIM PIPPINGSKÖLD, Vestfinne.
FREDRIK POLÉN, Savolaks-Karelare.
ABRAHAM JOHAN POPPIUS, Savolaks-Karelare, t. f. Förste
Kollega vid Högre Elementar-Skolan i Fredrikshamn.
KARL IMMANUEL QUIST, Wiburgens.
KARL AUGUST RENVALL, Vestfinne.
EDVARD AXEL GABRIEL RINDELL, Vestfinne.
ALEXANDER FREDRIK ROOS, Österbottning.
ROBERT HERMAN SAGULIN, Tavastens.

AUGUST SCHAUMAN, Vestfinne.
ISRAEL JOAKIM SUCKSDORFF, Nylänning, t. f. Rektor vid
Lägre Elementar-Skolan i Lovisa.
KRISTIAN GUSTAF SUCKSDORFF, Nylänning.
JOHAN ALBERT SÖDERHOLM, Vestfinne.
NESTOR TALLGREN, Savolaks-Karelare.
JOHAN ALBERT TENGÉN, Wiburgens.
THEODOR ALBERT TIGERSTEDT, Savolaks-Karelare.
OSKAR AUGUST TOPPELIUS, Österbottning.
KARL REINHOLD TRAPP, Vestfinne.
WILHELM af URSIN, Savolaks-Karelare.
NILS KRISTIAN WESTERMARK, Nylänning.
MAGNUS FREDRIK EDVARD ADOLF WINTER, Nylänning.
HERMAN JULIUS WITHANDER, Österbottning.
JOHAN WITIKKA, Savolaks-Karelare.
KARL GUSTAF WIVOLIN, Vestfinne, t. f. Andre Kollega vid
Högre Elementar-Skolan i Åbo.

Allerödmjukast

af

FREDR. CYGNAEUS.

— Men dig jag talar, juus Træstrow, Björn —
PORTHAN sig reste upp och talte detta:
»FRANS MICHAËL FRANZÉN! Haf tack du milda;
Du verdens bistra anletsdrag mig visat
På nytt i återskenet af din ande.
Du ej fördömer, utan endast dömer,
Som barnet dömer om sin moders brister,
Dem ej till dygder det förbyta kan.
På verdens stormupprörda tummelplatser
Du skådat, gående midt i dess hvimmel
Med lika kärlek, som du nyss beskref,
Att stjernan såg ifrån sitt höga fäste
På Köpenhamn, då det föråldradt bars
Af rökkolonner upp mot toma rymden,
För att ge rum åt ett mer nytt och skönt.
Hur godt det är, att ögon såsom dina
Än återspegla tingens ljusa sidor!
För oss enstöringar, der städs vi dväljas
Från verlden skilda i vår qvafva kammar,
För oss sig ter på verdens stora tafla,
Med blodfärg målad, endast hemsk förvirring,
Förderf och split, som sin försoning finna
Blott i en graf, af undergången gräfven,
Uti hvars mörker de ej ondt se göra.

I bättre stunder ana vi kanske,
 Att ej vår tid är världens sista tider.
 Men hvad vi ana, derpå tror du fast:
 Du tror på ljusets, på det godas seger;
 Och denna ljusa tro, den bygger sig
 En klippfast brygga från din själ till vår.
 Haf därför tack ännu en gång, du gode.

Men dig jag tackar, JACOB TENGSTROM, äfven
 — Jag borde tacka dig än mera varmt —
 Din djerfva tanke gaf mig dubbel tröst.
 Den tanken ser det Finska folkets framtid
 Uti en klarhet, som mitt skumma öga
 Med sällhet tjusar, liksom hoppet tjuste
 Med glada bilder förr min ungdoms blickar.

Du säger: ingen magt skall kufva kunna
 De djupa, stora anlag, hvilka sträfva
 Ur detta folkets själ till ljus och bildning.
 O! huru gerna tror jag din försäkran;
 Hur redo vore jag ej till att dö,
 Om med mitt lif besegla finge jag
 Den visshet, som så stark uti dig lefver!
 Mitt lif! Men hvartill kunde det väl gagna,
 Det må då gifvas bort, det qvar må stanna?
 Du tid, som äfven jag så ofta bannat,
 Du tagit ut din rätt, har utkräft hämd.
 Min kraft är bräckt af dig; och om min vilja
 En ilning känner stundom än af lif,
 Så lefver den blott såsom seglet lefver,
 Då någon fläkt på dvalans stiltje stiger
 Och uti seglet fladdrar, ej nog stark

Att skjuta skeppet närmare mot målet.
 En sådan fläkt, FRANZÉN och TENGSTROM, går
 Igen uti min vilja, då ni icke
 Förmån att räcka lefnadsvarma handen
 Åt gubben, som af fordna vänner lemnats
 Allt qvar ännu, liksom en halftärd lampa
 Uti ett grafekör, den man glömt att släcka,
 Då grafven tillslöts, dit dess stråle drogs.»

Så, sextiårig, talade PORTHAN
 Till sina yngre vänner, rätkande till afsked
 Åt dem sin hand. En tår sig smög helt stilla
 Längs ditt Johannisanlete, FRANZÉN;
 Och stum du förde bjudna fadershanden
 Till varma läppar, till ditt ädla hjerta.
 Men lågor brunno uti TENGSTROMS ögon
 Och lyste vägen åt det ord, som mäktigt
 Utur hans bröst sig bröt: »Du tackar oss»
 Så säger han, »oss, hvilka endast äro
 Din andes fosterbarn, som ha att tacka
 Allenast dig för allt det bästa, vi
 Förmå att tänka eller göra. Allt, hvad godt
 Och skönt och herrligt hvälfde sig uti
 Vårt inres verld, af dig vi lånat blott.
 Din läras ljus föll på vårt unga sinne,
 Som vårens strålar på upptinad mark;
 Hvad bäst vi ville dock tillslut ett minne
 Af, hvad du lärt oss, var blott, huru stark
 Vi än vår vilja trodde, då beslutet
 Sig derur höjde och till handling bjöd.
 O! om en andes hjerteblood, så gjutet,
 Som ditt, uppå förgängelse och död,

Ej segern vinner, hvad skall väl då lefva
Inunder himmelen till evig tid?
Hvad lönar det för likars bästa sträfva
Och tära bort sin kraft i kamp och strid?

I denna seklets dödostund väl vi talat
Om, huru seklers lifsljus ock blir släckt.
Derjemte taltes dock om, hur den galat
Den Franska tuppen, hur en morgonväckt,
En ljus, fast blodig, den åt verlden bådät;
Hur Tidens lif af seklerna blott mäts,
Liksom ett verldshafs djup, det ingen skådat,
Mäts af ett lod, som lossar och — förgäts.
Så för din andes rika lif, o Fader,
En menskoålder är blott ett moment.
Så långt vår aning ser, i långa rader
Stå släkten, hvilka känna, som du känt,
Och älska det, du älskat har, och hoppas
Det, hvaruppå ditt eget hopp du satt:
Att ljusa vårar skola än här knoppas
Och segra öfver allt, hvars namn är natt.»

Knappt TENGSTRÖM hunnit tala detta, då
Ifrån det sekelgamla nära tornet
Tolf slag högtidligt föllo ned till jorden
Och genom mörkret banade sig väg.
År Sjuttonhundra nittinio lycktat.
Det nittonde århundradet sig reste ¹⁾
Uppå dess graf, med hopp och fruktan hylladt
Af allt, som häfva än och hoppas kunde.

PORTHAN satt ensam nu. Hans döda vänner,
Från hvarje tid och land hopsamlade,
De endast stodo omkring enslingen,
Hvars kärlek fannat allt sitt land för kraftigt,
Att kunna sluta sig blott kring ett lif,
Fastän hans eget stundom syntes dock
Så tomt och ödsligt, som en trädlös klippa,
I hafvet kastad utan skygd för stormen.

Det blef så tyst, som i ett hjerta, då
Det klappat ut för alltid. Lampans sken
Matt lekte i den gamles matta öga;
Och dettas lock omsider nederföll,
Liksom en förlåt, hvilken utestänger
Ifrån ett tempels aldraheligaste
Hvar frågvis blick af den profana mängden.

Då i den ålderstignes slutna inre
Slog drömmens siarande upp sitt öga.
Dess forskning dock ej söker följa med
Den vida verdens gång, som sträcks i fjerran.
Dess krets är trängre. Såsom hjertat slutes
Uti en menskobarm, så hjertats aning
Sig rörde spanande i samma spher,
Hvari din känslas alla pulsar slogo.
Och all din tanke lefde helst, PORTHAN.
Det var ditt fosterland, som för din tid
Växt likt ett barn, utkastadt midt i skogen,
Och vetat knappt, att eget namn det bar,
Förrän med kärlek det af dig blef nämndt.
Det fosterlandets öden gingo öfver
Din egen graf, din inre blick till mötes.

Så krigets fackla såg du plötsligt tändas
 Och gjuta lågor öfver vinterns snö,
 Mot tjugu kämpars lansar du en endas
 Såg fåfängt spjerna, och hans krafter dö;
 Klippfasta borgar, likt det töcken föllo,
 Som ifrån hvalfvet af en stormil drifs;
 Band, som ett halft årtusende ren höllo,
 De sletos såsom spindelnätet rifs.
 Till skiljomur emellan tvenne riken,
 Till draget svärd emellan Svealand
 Och Finland byts den gamla Bottenviken,
 Hvars bölja fäste samman deras strand,
 Som en fördjupning tvenne bröst förenar.
 Råmärket emot östern sjunker ned,
 Liksom ej någon fejd dess råa stenar
 Förr hade blodat, liksom ingen fred
 Emot dess kanter fordom skeppsbrott lidit,
 Och döden det till altar aldrig vigt,
 Förtviflan der ej sina händer vridit,
 Och ej förbannelsen dolt der sin bigt. ²⁾

Allt, allt nu tycktes för PORTHAN förloradt:
 Hans hopp, hans lefnadsverk, hans folk och land.
 Liksom i undergångens stund förstoradt
 Palatset syns, då det bärs bort af brand,
 Mer herrligt visar sig det undanryckta,
 Än det sig någonsin för honom tett:
 »Ack solen heldre bordt sin kretsgång lyckta,
 Än på tillintetgörelsen den sett!»

Omätelig så klagade hans smärta.
 Till slut han söker dock de vänner opp,

Som städse legat närmast till hans hjerta;
 Fins eld hos dem väl för hans släckta hopp?

Hopp, tröst förgäfves dock ibland dem sökas:
 Knappt känner vännerna han mer igen.
 Han märker JACOB TENGSTRÖMS bana krökas
 Dit, der han tror förderfvet möta den.
 Af skalfvet bruten tycks, FRANZÉN, din lyra,
 Och sjelf du reder dig till sorglig flykt:
 Din skuta vill du från den spillra styra,
 Som ifrån Sveas örlogsskepp blef ryckt.
 Du glömt, att denna spillra var dock grenen,
 På hvilken du blef född och sjöng din vår:
 »Sångfoglar sjunga ju på krökta enen,
 Och äran trampar aldrig flyktens spår.»

Den gamle, fastän fåfängt, länge söker
 Så bland ruinerna utaf sitt land,
 Likt barnet i den aska, som än röker,
 Och som dess hemvist var — förbytt af brand.
 Men när, PORTHAN, till slut din blick du höjde,
 Den möts utaf en syn, ej väntad mer:
 Bland skaran af de många, som stå böjde,
 Af sorg och bäfvan emot jorden ner,
 En väldig oförskräckt koloss sig fedde.
 Han talar midt bland fiendernes hop,
 Likt CATO, då hans Romarmassor redde
 Triumftåg åt hans ord med bifallsrop.
 Du älskade den mannen ej. Dig tycktes
 Er borg för båda kanske alltför trång,
 Men hän likväl din höga anda rycktes,
 Då du CALONIUS såg sin berserksgång. ³⁾

Den lugna, emot Finlands öde gånga.
 Du märkte väl, att rum för bägge fanns:
 Historiens gränser äro icke trånga
 För själar såsom din, PORTHAN, och hans.

Men snart din undran stegras. Se den milda,
 I hvilken riddarkänslan fått gestalt!
 Ifrån hvarandra ären J väl skilda
 Af seklers hat, af tro och lag och allt.
 Men han till sig dock underbart dig drager,
 Som österns gryning fånglar vesterns son.
 Omkring hans väsen sprider sig en dager,
 Som är dess egen och ej blott ett lån
 Af purpurmanteln, af hans Kejsarkrona.
 Ej blott de öfvervunna vid sin fot
 Han vet med ädel mildhet att förskona;
 Han vet ock storsint ära dem, som mot
 Hans härar, bud och vilja stått, då ära
 Och pligt dem ställde i fiendtligt led.
 Hans fröjd är icke den, att blott förfära,
 Hans kraft ej den, att endast trampa ned.
 Sjelf kan han älska. Ej blott segrar vinna
 Han lärt, men vinna kärlek äfvenväl,
 Och Finland tog han till sin älskarinna,
 Ej till en kränkt, i bojor slagen träl.

Hans fria anda vet den frihet fatta,
 Som växt på bondens fria ärfda teg.
 Åt ljusets höga magter han lärt skatta;
 Han fruktar mörkret, hvori hycklarn feg
 Och brottet vildsint vill sin illbragd dölja,
 Och smilarn nesligt kryper till sitt mål.

I blomster spirans tyngd han älskar hölja
 Och blodet uppå svärdets hårda stål.

I blomman af sitt ridderliga sinne
 Och af sin ungdom ALEXANDER så
 Beslöt att styra, tänka såsom Finne,
 På det han Finlands kärlek måtte få.
 Dess helga lag och tro, dess rätt och seder
 Besvor hans hjerta och ej blott hans mund;
 Till edens borgen togs hans fursteheder,
 Till vittnen häfderna och jordens rund.

När denna höga syn PORTHAN fått skåda
 En mild förklaring på hans anlet gjöts,
 Han tryggadt trodde nu sitt land för våda,
 Och siarblicken lugn, fast tröttad, slöts;
 Men åter öppnad, seklergamla striden
 Den skådar hvilande på läkta sår
 Och öfvervuxen af den blida friden,
 Som vinterns härjningar af blommig vår.
 De stycken, hvilka fordna bistra fejder
 Ryckt bort från Finlands brutna kropp och själ,
 De gjutits samman. Åter Finlands nejder
 En lag blott känna och ett hopp, ett väl.
 Hvad hatet obarmhertigt sönderdelat,
 Det ALEXANDERS kärleksfulla håg
 Försonande med högsint vishet helat:
 Han, som sin välfärd blott i folkets såg.

Af kraft och godhet hägnad, så den sväller
 Det Finska folkets lifskraft, likt en flod,
 I hvilken ner sin källa berget håller

Och sjön sin våg, som stel i bojer stod.
 Men lyckan bryts dock plötsligt ned af öden
 På hvilka inga menskomagter rå;
 Som gå sin bana, starkare än döden,
 Och menskoverken falla liksom strå.

Nyss en lagerkröning, liksom denna,
 Firad var uti det gamla Åbo,
 Hvarest Finland känt sitt hjerta klappa,
 Sen det visste, att det hjerta hade;
 Hvarest Finlands högsta tankar fostrats,
 Sen dess tanke öfverlefde stunden.
 Som från choret uti katedralen
 Bön och altarsång mot hvalfven stiga,
 För att sjunka helgande till mängden;
 Så från Åbo lyftats sång och böner,
 Hvilka flögo öfver Suomis fjerdar,
 Lärande allt folk, och döpte detta
 Uti Christi namn till ljus och sanning.
 Sina bästa lefnadssaft Finland
 Sände tacksamt åter upp till Åbo,
 Såsom blodet, gånget ut från hjertat,
 Vänder åter dit för att förädlas.
 Ingen anade, att stunden kommit,
 Då det hjertat skulle härjas, krossas,
 Som den vilda ryttarskarans hästhof
 Krossar bröstet på en fallen ovän.

Än ej slagen sommarn stod på platsen,
 Fastän öfver hafvet sina ilbud

Hösten sände, och dess gula fanor
 Börjat skymta fram bland strandens ekar.
 O! Då kom en storm, som plötsligt fällde
 Frukter, dem ej seklerlånga dagar
 Än till mognad hade bragt, dem seklers
 Stormar icke kunnat nederfälla.

Denna klämtning, som med bruten ljudväg
 Söker flämtande hvart öras inlopp,
 Kallar den så sent till aftonsången
 De af dagens mödor trötta fromma?

Aftonsång väl denna klämtning bådär,
 Men en aftonsång, vars bön är nödrop,
 Och hvars text är: Åbo stads förstöring;
 Till hvars psalm förtviflan sätter tonen.
 Ett kapell, ett ringa, katedralen
 Synes sjelf mot dömen, under hvilken
 Vresiga dämoners gudstjenst firas,
 Och som tyckes kunna följas endast
 Af en ottesång på domedagen.
 Tungor utaf eld, som förr om Pingsten,
 Sträckas öfver icke sedda läppar.
 Men ej fridens tungomål de känna,
 Till välsignelse de icke böjas.
 Som bloddrucken vilda djurets tunga
 Suger blodet utur fallna rofvet,
 Så af eldens vilda tunga täres
 Allt, hvad menskokraften, menskosnillet
 Byggt och skapat under trots mot tiden.
 Kanske kunde helgerånets roflust
 Stanna tvekande vid det, som heligt